

TEM - työ- ja elinkeinoministeriö

VN/7959/2019

Lausuntopyyntö kilpailulain muuttamisesta

FA esittää tarkennuksia kilpailulain muutosesitykseen

- Toimialajärjestöjen toimintaa ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa
- Yksittäisen jäsenen vastuuta yhteenliittymän seuraamusmaksusta tulee muuttaa siten, että päätöksentekuelimen määritelmää ei tule tarpeettomasti laajentaa ja näyttökynnystä jäsenen tietämättömyydestä ei tule asettaa tarpeettoman korkealle
- Seuraamusmaksun määrääminen tai rakenteelliset korjaustoimenpiteet eivät saa johtaa yrityksen toimintakyvyyttömyyteen
- KKV:lle on asetettava toimiva ennakollinen neuvontavelvollisuus

Finanssiala ry ("FA") kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa kilpailulain muutosta koskevaan hallituksen esitysluonnokseen. Vaikka taustalla oleva ECN+ -direktiivi ei kaikilta osin jätä kansallisessa täytäntöönpanossa paljota liikkumavaraa, on kuitenkin tärkeää, että Suomessa ei oteta käyttöön direktiiviä ankarampia säännöksiä.

Tässä lausunnossa esiin nostettujen asioiden lisäksi FA haluaa viitata myös EK:n asiassa antamaan kattavaan lausuntoon ja esittää tukensa siellä esitetyille asioille.

1 Vastuu yhteenliittymän seuraamusmaksuista

Kilpailulain muutosesitys ankaroittaa huomattavasti yritysten yhteenliittymille määrättäviä kilpailulain rikkomisesta aiheutuvia seuraamusmaksuja laskentaperusteen muutoksen sekä maksuvelvollisuuden laajentamisen myötä. Näyttökynnys seuraamusmaksusta vapautumiseksi on asetettu tarpeettoman korkealle ja jo pelkästään jäsenyys yhteenliittymässä saattaa käytännössä johtaa maksuvelvollisuuteen. Esitys vaikeuttaa toimialajärjestön lainmukaista ja yhteiskuntaa hyödyttävää lainsäädännön edunvalvontaan liittyvää toimintaa, jos pelkästään toimialajärjestöön kuulumisen muodostaa yrityksille uhan joutua vastaamaan sellaisista kilpailuoikeudellisista rikkomuksista, joissa ne eivät ole olleet mukana. Toimialajärjestöt edistävät yritysten toimintaedellytyksiä lainsäädännön edunvalvonnan lisäksi mm. seuraamalla ja tiedottamalla alaan liittyvistä lainsäädäntömuutoksista sekä viranomaisohjeistuksista ja -vaatimuksista. Erityisesti pienemmät yritykset ovat riippuvaisia toimialajärjestöissä tehtävästä työstä.

Seuraamusmaksun laskeminen sen jäsenten kansainvälisen liikevaihdon perusteella johtaa kohtuuttoman suuriin sakkoihin, joista toimialajärjestöillä ei ole käytännössä mahdollisuutta selvittää. FA kannattaa esitystä siltä osin, kun kansalliseen lakiin on lisätty kilpailuviranomaisille mahdollisuus jättää perimättä jäseniltä yhteenliittymälle määrätty maksu. Erityisesti niissä tilanteissa, joissa maksua perittäisiin sellaisilta yhteenliittymän jäseniltä, jotka eivät ole osallistuneet kilpailurikkomukseen, mutta jotka toimivat samoilla markkinoilla kuin kilpailurikkomus on tapahtunut, on maksun perimistä pidettävä kohtuuttomana.

Esityksen 47 a §:n mukaan sakkoja on mahdollista periä yhteenliittymän päätöksentekokoelimiin kuuluilta jäseniltä. Hallituksen esityksessä (s. 120) on kuitenkin laajennettu päätöksentekokoelimen määritelmää toteamalla, että *”Päätöksentekokolimella voitaisiin tarkoittaa myös muunlaisia yhteenliittymän elimiä, vaikka niistä ei olisi mainintaa yhteenliittymän säännöissä, mikäli sellaisella elimellä käytännössä on päätösvaltaa yhteenliittymän toiminnassa.”* Yritysten oikeusturva takia päätöksentekokolimella tulee tarkoittaa vain toimitusjohtajaa, hallitusta ja muita mahdollisia yhteenliittymän säännöissä tai vastaavassa asiakirjassa määriteltyjä päätöksentekokoelimiä. Esitämme, että määritelmä ei kansallisesti laajenneta esityksen mukaisesti.

Seuraamusmaksua ei saman pykälän nojalla vaadita sellaisilta yhteenliittymän jäseniltä, jotka osoittavat jättäneensä panematta täytäntöön rikkomista koskevan yhteenliittymän päätöksen ja olleensa joko tietämättömiä kyseisestä päätöksestä tai vetäytyneensä siitä aktiivisesti. Hallituksen esityksen perusteluissa asetetaan kuitenkin näyttökynnys asiassa hyvin korkealle, sillä pelkkä osallistuminen kokoukseen tai jopa asiaa koskevan yksittäisen työntekijän saaman sähköpostin vastaanottaminen merkitsee sitä, että asianomainen yhtiö olisi ollut tietoinen yhteenliittymän päätöksestä, eikä siten voisi enää tehokkaasti vedota tietämättömyyteensä asiassa. Pelkkä sähköpostin tai muun tiedotteen vastaanottaminen asiassa ei saisi muodostua esteeksi vedota tietämättömyyteen tilanteessa, jossa yksittäinen yritys ei ole tosiasiasa osallistunut rikkomukseen. FA esittääkin, että näyttökynnystä tältä osin tarkastellaan uudestaan ja hallituksen esityksen perusteluita muutetaan.

2 Seuraamusmaksujen arviointikriteerit lisäävät ennustettavuutta

FA:n näkemyksen mukaan seuraamusmaksujen määräytymistä koskevat yksityiskohtaiset säännökset ovat yleisesti kannatettavia, sillä ne lisäävät seuraamusmaksun ennustettavuutta, yhteismitallisuutta sekä yritysten tasapuolista kohtelua. Pidämme myös hyvänä sitä, että seuraamusmaksun määräytyminen perustuu EU:n komission sakkojen määräämistä koskeviin suuntaviivoihin.

Sakkojen 10 % enimmäismäärä on kuitenkin poikkeuksellisen korkea (vrt. tietosuojasetuksen 4 % maksimimäärä), minkä vuoksi on tärkeää pitää huolta siitä, että seuraamusmaksun määrääminen ei kuitenkaan uhkaa yrityksen toimintaa ja että maksu jätetään määräämättä lain mukaisesti niissä tilanteissa, joissa se on kohtuuton.

FA haluaa yleisenä huomiona todeta, että esitetyillä suurilla maailmanlaajuiseen liikevaihtoon perustuvilla seuraamusmaksuilla saattaa olla merkittävää vaikutusta koko Suomen talousjärjestelmään. Erityisesti systeemiriskisillä toimialoilla, josta mm. finanssiala on esimerkki, yhdessä toimijassa ilmanevät ongelmat heijastuvat helposti myös muihin toimijoihin, jolloin seuraamukset saattavat olla yllättäviä.

3 Rakenteelliset korjaustoimenpiteet tulee olla aina viimesijainen vaihtoehto

FA kannattaa sitä, että esityksen mukaisesti ranteelliset korjaustoimenpiteet ovat viimesijainen keino puuttua yrityksen kilpailulain vastaiseen toimintaan. Nähtäväksi kuitenkin jää, millä tavoin kilpailuviranomaisen täysi harkintavalta rakenteellisten korjaustoimien sisällöstä vaikuttaa siihen, kuinka paljon yrityksen kuulemisvelvoitteella on käytännön vaikutusta lopputuloksen kannalta. Taloudellisten

toimintaedellytysten säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää, kun puututaan poikkeuksellisella tavalla elinkeinotoiminnan harjoittamisen vapauteen.

4 KKV:lle asetettava toimiva ennakkollinen neuvontavelvollisuus

Ankarampien seuraamusmaksujen ja laajennettujen toimivaltuuksien vastapainoksi yritysten oikeusturvan kannalta on erittäin tärkeää, että saatavilla olisi KKV:n taholta tehokasta ennakkollista neuvontaa. Nykyisin käytössä olevat epäviralliset tapaamiset eivät täytä tätä kriteeriä, koska niiden perusteella yritys ei voi saada sitovaa näkemystä siitä, onko toiminta kilpailulain mukaista. Oikeusvarmuuden takia sekä yritysten että toimialayhdistysten on tärkeää saada viranomaisen taholta ennakkollista ja sitovaa neuvontaa, johon se voi luottaa lain soveltamiseen liittyvissä tulkinnanvaraisissa kysymyksissä. Tämä hyödyttäisi myös KKV:ta, sillä ennakkollinen neuvonta vähentäisi jatkossa tarvetta selvittää ja puuttua mahdollisesti kilpailulain vastaiseen toimintaan. EK:n lausunnossa esitetty konkludenttinen hyväksyntä ja tietty kohtuullinen reagointiaika olisi myös FA:n näkemyksen mukaan toimiva menettely.

FINANSSIALA RY

Lea Mäntyniemi